Briefwisseling tussen Menno ter Braak en G.H. 's-Gravesande 1933-1939

Menno ter Braak en G.H. 's-Gravesande

Editie: Stichting Menno ter Braak

bron
n.v.t.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/braa002brie29_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. Stichting Menno ter Braak

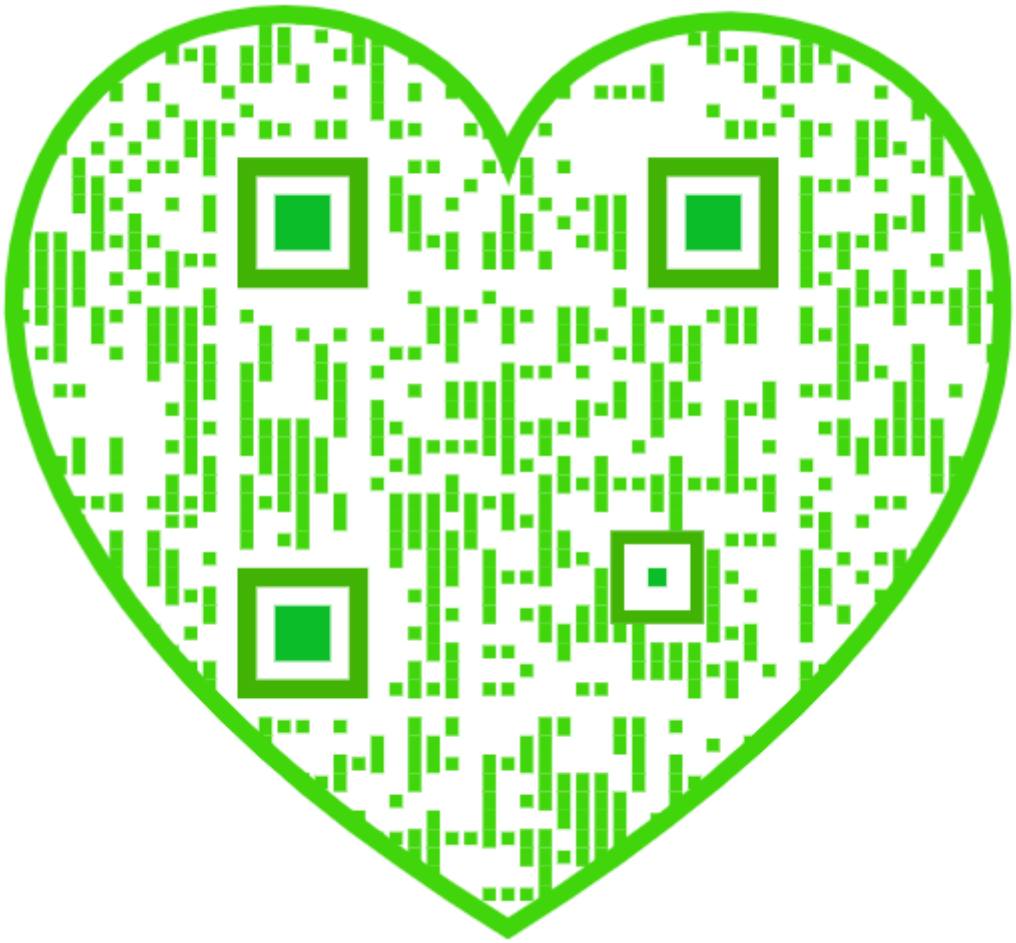

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 5 mei 1933

5 Mei '33

Zeer geachte heer 's Gravesande

Uw verzoek brengt mij in zooverre in een moeilijk parket, dat ik een beslissing moet nemen tusschen twee neigingen in mijn ziel. De eene neiging gaat tegen het litteraire interview in het algemeen, als een bijna noodzakelijkerwijs tot goedkoope 'uitspraken' leidende manier van publiceeren; de tweede fluistert mij in, dat het nog pretentieuzer is om een gevraagd interview af te wijzen dan om het toe te staan. Een principieel [verschil] tusschen de interview-publicatie en de andere manieren van publiceeren is er bovendien niet. U begrijpt dus al, ik stem toe, temeer, waar ik u persoonlijk ken.

Ik zou echter graag een weekje mediteeren over de dingen, die ik dan zou willen loslaten. Ik wil tenminste één punt principieel stellen, anders wordt het weer een 'dat meent die dus over die' etc.

Zullen wij voorloopig afspreken *Donderdag 18 mei*? Ik kan 's middags na half 4 en 's avonds na half 8; Kiest u maar. Misschien wilt u dan ter inleiding de twee of vier eerste zinnen van deze brief afdrukken?

Ik hoop dus nader van u te hooren.

Hoogachtend gaarne

Uw Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, 2 juni 1933

R'dam, 2 Juni '33

Zeer geachte heer 's Gravesande

Hierbij het interview terug. Zooals u zult zien, heb ik er maar weinig in gewijzigd (met potlood), en alleen kleinigheden. Alles bij elkaar lijkt het gesprek me in dezen

vorm werkelijk aardig. Het is tenminste niet ‘dat denkt die van die’ geworden. Kan ik bij het verschijnen een paar nummers krijgen, of gaat dat niet?

Ik heb bij de scène in ‘Riche’ de vrouwen aan mijn zijde er maar uitgeschrapt, omdat ik de familie maar liever buiten de litteratuur houd; voor de billijkheid heb ik toen ook mevr. Marsman maar onthoofd...

H. gr. gaarne

Uw Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, [vóór 9 juni 1933]

Zeer geachte Heer 's G,

Wilt u mij het genoegen doen, nog in de proef te *schrappen* mijn uitlating over mijn *pianomuziek*? Dat is mij toch te onbenullig en te veel ‘voor de fotograaf geposeerd’, après toût. Bij voorbaat mijn dank.

V.gr.

Uw Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum.

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 9 juni 1933

Zeer geachte heer 'sG.

U hebt in zooverre gelijk; ik heb mij verkeerd uitgedrukt, want onbenullig is misschien een onjuist woord. Toch zou ik graag hebben, dat U die paar regels schrapte, omdat ik in een interview alles vermijden wil, wat op persoonlijke geurmakerij lijkt. (Ik zeg ook juist ervoor, dat mijn werkwijze niemand belang hoeft in te boezemen, en dat meen ik, in dit verband, ook eigenlijk het meest!) Wilt U het stukje toch maar doorhalen? Het is misschien overdreven, ‘preutsch’, maar ik heb het liever.

Mijn dank!
M.v.gr.
Uw Menno ter Braak
Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum.

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Zutphen, 31 augustus 1933

Zutfen, 31 Aug. '33

Zeer geachte Heer 's Gravesande
Vanavond lees ik in de N.R.C. het bericht van den dood van Borel. Zooals U bekend is, heb ik nooit sympathie geveinsd voor 's mans oeuvre, en daarom lijkt het mij ook niet oneerbiedig, om dit sterfgeval zonder sentiment mijnerzijds te beschouwen. Ook al verdwijnt alle rancune bij iemands dood -
Ik bedoel, dat ik, zooals ik U destijds al zei, van plan zou zijn, naar de betrekking van Borel te solliciteeren. Zoudt U mij in verband daarmee een dienst willen bewijzen, door mij te gelegener tijd mee te deelen, of zulk een sollicitatie voor mij eenige kans zou opleveren? En op welke wijze ik mij tot ‘de autoriteiten’ zou hebben te richten?
Bij voorbaat hartelijk dank voor deze vriendschappelijke bemoeiing. U wilt natuurlijk het feit, dat ik *zou willen* solliciteeren, voorloopig wel geheimhouden?
Ik ben vanaf Zaterdagmiddag a.s. weer in Rotterdam, Beukelsdijk 143b.
m.v.gr. gaarneUw
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum.

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 2 september 1933

2 Sept. 1933

Zeer geachte Heer 's Gravesande

Hartelijk dank voor uw snelle reactie op mijn brief! Ik heb dat ten zeerste op prijs gesteld. Vandaag nog heb ik aan den heer Schilt geschreven, dat ik gaarne in aanmerking zou komen, met de mededeeling, dat ik hem met uitvoerige inlichtingen ten dienste sta. Het leek mij wat praematuur, die er nu al bij te doen, waar er nog geen officieele oproep is. Ook verzocht ik hem, als hij over mij zou denken, mij daarvan nader bericht te zenden. Zou dat voorloopig voldoende zijn?

Natuurlijk zal er wel enorme liefhebberij zijn voor deze positie. Ik ben benieuwd, wie er nog meer op af zullen komen; Greshoff en Slauerhoff zeker, denk ik!

Mocht u nog iets naders weten, dan houd ik mij aanbevolen. En nogmaals hartelijk dank voor uw advies. (Ik heb in den brief aan den heer S. Uw naam genoemd; dat is toch zeker geen bezwaar?).

M.vr.gr. gaarne Uw
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 11 september 1933

11 Sept. '33

Zeer geachte Heer 's Gravesande

Van de betrekking heb ik tot nu toe nog geen nader nieuws ontvangen. Ik zond den heer Schilt verschillende documenten, o.a. het stuk over Adwaita.

Als men besluiten mocht, Scholte te nemen, zou er dan niet de mogelijkheid bestaan dat ik een Zondagsche litteraire kroniek mag? Of zooiets? Dit natuurlijk geheel *onder ons*, ik bedoel: misschien kunt u het eens officieus aan Schilt vragen; misschien is trouwens de heele zaak al lang in andere richting beslist.

Ik dank u nog zeer hartelijk voor uw adviezen en belangstelling.

gaarne Uw
Menno ter Braak

N.B. het interview zond ik maar niet; het is, dunkt mij, nogal scherp door de zinnen over mijn anti-litteraire neigingen, die gemakkelijk misverstaan kunnen worden.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 12 september 1933

R'dam, 12 Sept. '33

Zeer geachte Heer 's Gravesande

Natuurlijk zal ik van Uw zeer op prijs gestelde mededeelingen geen gebruik maken tegenover anderen! [Onwillekeurig] ben ik toch eenigszins in spanning over de afloop van dit duel en zoo'n briefje van U lucht mij bepaald op. Het is meer, dat ik iets weet; *wat*, doet er op dit moment minder toe.

Overigens had ik mij de situatie, zoals U die teekent, ongeveer gedacht. Ik kan niet anders zeggen, dan dat het mij vleit, dat een beschaafd man als Schilt voor mij is en een..... als M. le Directeur tegen mij.

Wat er ook uit deze wedloop voortkomt (want U kunt er van op aan, dit in *strikt* vertrouwen, dat ik *als* ik gekozen word, mij niet op genade of ongenade aan de [L], overgeef!), één goede zaak *is* er al uit voortgekomen: een zeer hartelijk gevoel jegens U, die mij op zulk een sympathieke manier ter zijde staat. Deze relatie op zichzelf zou mij een reden te meer zijn, om de betrekking met goede moed te aanvaarden.

V.gr., gaarne Uw
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 17 september 1933

R'dam, 17 Sept. '33

Zeer geachte Heer 's Gravesande

Opnieuw *hartelijk* dank voor Uw, ditmaal werkelijk aanmoedigend bericht! Scholte heeft zijn 'proefwerk' dus niet te best gemaakt; in zekere zin verwondert mij dat niet, omdat hij, bij al zijn journalistieke capaciteiten, iets van den vakspecialist heeft gekregen. Vanmorgen ontving ik, geheel in overeenstemming met Uw bericht dus, een invitatie van Schilt om voor a.s. Zondag ook proefwerk te maken. Of ik het beter zal doen dan Scholte, zal nu nog de vraag zijn, maar ik probeer het natuurlijk. Ik schrijf een stuk over de *Galgenlieder* van Morgenstern en *Hieronymus Bosch* van Pfister (beide nieuwe duitsche uitgaven); als er tenminste niet toevallig al over in H. Vad. geschreven is. (Ik verzocht Schilt, mij in dat geval nog even te berichten).

Nu zou ik, als U daarin toestemt, het volgende eerbare [onleesbaar] met U willen maken. Ik moet het stuk *Donderdag* inleveren; ik schrijf het *Dinsdag*. Zou ik U nu misschien *Woensdag*, op een uur (na 3 uur), dat U schikt, in den Haag kunnen treffen? Ik heb dan het artikel 'op mij' en kan het U laten lezen; u kunt mij dan Uw opinie zeggen en eventueel kan ik het dan 's avonds of 's nachts nog wat bewerken. Het is nu zaak, dat ik goed voor den dag kom, lijkt mij, althans zoo goed mogelijk. De wedloop wordt werkelijk spannend!

Ik hoop nog iets van u te hooren.

Hart.gr. Uw
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 18 september 1933

18 Sept. '33

Zeer geachte Heer 's Gravesande

Dank voor uw brief; ik hoop Uw raad zoo goed mogelijk te volgen, maar zou het stuk toch graag nog even met U bespreken. Nu *moet* ik eensklaps (door een verkeerd begrepen afspraak met Roelants, die speciaal uit Brussel komt) ± 4 uur in R'dam zijn en kan zelf niet voor half 2 weg. Kan ik u nu misschien even treffen in *Riche*, dus *Woensdag, half drie*? Ik neem 1.45 uit Rotterdam, dus kan dan wel in Riche zijn.

Bij voorbaat dank voor Uw zeer gewaardeerde hulp! *Zonder Uw tegenbericht* reken ik maar, dat U kunt.

Het stuk van Scholte las ik zoo even vluchtig. Het lijkt me een bolwerk van quasi-orangistische tooneelkunde; maar zal ik het beter doen?!

H.gr. Uw

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, 25 oktober 1933

R'dam, 25 Oct. '33

Amice

Hoewel gelaten, zit ik nog steeds in onzekerheid te wachten op definitieve berichten van het Vad.! Het duurt lang! Is de kans eigenlijk al verkeken? Of wordt er nog steeds onderhandeld? Ik schrijf je even, om, voor alle zekerheid, je te laten weten, dat ik a.s. *Maandag* met herfstvacantie ga en dan van *Maandag tot Donderdag* te bereiken ben te *Eibergen*, en van *Vrijdag tot Zondag* p/a, ds. J. Faber, Rozenhoflaan 2, *Zutfen*, Maandag 6 Nov. ben ik weer in Rotterdam, moet 's avonds voor ‘Oefening kweekt kennis’ lezen, waar jij meen ik, deze winter ook optreedt.

Het bericht van Greshoff over ‘Forum’ kwam wat ontijdig! We zijn n.l. nog in de grootste onzekerheden en zelfs is de dood van ‘Forum’ nog niet geheel zeker. Ik verstrek je bericht zoodra ik (waarsch. volgende week) vastigheid heb.

Als er nieuws is, houd ik mij aanbevolen!

h.gr. t.t.

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

G.H. 's-Gravesande
aan
Menno ter Braak

Den Haag, 26 oktober 1933

Den Haag, 26 oct. '33

Amice,

Zoo even heb ik je brief ontvangen. Er is nog steeds kans, want de benoeming is uitgesteld tot de terugkomst van Nijgh. En nu zit deze groote man midden in de feestelijkheden. Zondag [diner]. Voor hij bijgekomen is zal het wel November zijn.

Ritter doet erg veel moeite. Hij is bij de Lang op bezoek geweest en belt één zijner vrienden, aan Het Vaderland verbonden, op om te informeeren hoe het er mee staat. En die beveelt hem weer aan bij de Lang. Verder is Top Naeff bij de sollicitanten gekomen.

Scholte vertelt te Amsterdam, dat hij het wordt. Van Oudshoorn hoorde het, toen hij bij Coenen op visite was. Hij schijnt er vast op te rekenen. Ik weet positief, dat hij nog niet benoemd is en dat Schilt U niet loslaat. Ik las (vertrouwelijk) allerlei correspondentie en ergerde me aan het schrikkelijk gekonkel van Scholte, die zelfs een brief van 7 folio bladzijden getikt geschreven heeft aan de president commissaris van Het Vaderland, prof. Kraus, die daarna een bezoek bracht aan Schilt om te vragen Scholte te benoemen. Den brief bracht hij mee en Schilt las hem. Ook een brief van v.d. Hoeven was merkwaardig. Daarin werd toegegeven, dat de Lang verkeerd gehandeld heeft. Tot nog toe heeft *geen* conferentie van Schilt en Nijgh plaats gehad.

Van Forum hoor ik dan wel. Het spijt me, dat het voorbarig was.

Dr. Dumay verliest is hier ter recensie gekomen. Las je het artikel van Ritter erover in het Utr. Dagblad?

Als ik eenigszins kan kom ik 6 Nov. luisteren naar je in O.K.K. Ik spreek daar 18 December.

Ik hoop maar, dat je gauw benoemd wordt, want de drukke tijd van de boeken breekt aan en ik heb weinig tijd om te lezen, zoodat het aantal boeken zich snel vermeerdert.

Met vriendelijke groeten,

H. 's-Gravesande

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Rotterdam, 26 oktober 1933

26 Oct. '33

Amice

Zeer hartelijk dank voor je brief! Ik voel me zoo langzamerhand mede-acteur in een legende, waarvan de juiste oorsprong (de dood van Borel) al vrijwel weer vergeten is door het tusschenspel van eeuwen.

De pogingen, door Scholte in het werk gesteld, bewijzen m.i. wel, dat hij er veel waarde aan hecht, de plaats van Borel in te nemen. Ik voor mij *verdom* het om welke intrigue ook op touw te zetten. Mijn werkkracht stel ik disponibel, plus de werkelijke

ambitie om van de mij ev. toevertrouwde kolommen het beste te maken (ik heb soms bepaald ideeën op dat punt!). Maar in laatste instantie zal niemand kunnen zeggen, dat ik om deze betrekking *gehoereerd* heb. Als Schilt mijn benoeming kan doorzetten, zal ik hem daarvoor zeer erkentelijk zijn, maar ik zal hem er niet boos om aankijken, als het hem mislukt; want na alles, wat ik zoo van de [kuiperij] om de baan gehoord heb, zou ik me er *zeer* over verbazen, als een fatsoenlijk man hier den doorslag kan geven. Overigens: ik heb altijd nog een *zeker* vertrouwen in de macht van een fatsoenlijk mensch...

Je weet in ieder geval mijn adres, voor ev. spoedgevallen.

Nog geen nieuws van het tijdschriftenfront.

h. gr. t.t.

Menno ter Braak

Je pseudoniem v. [onleesbaar] lijkt me tegen St. Nic. optimistisch! Het moet ook voor jou een vervelende stagnatie zijn, dunkt me.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[Amsterdam, 9 november 1933]

Donderdagav.

Amice

Ik had je vanavond nog over allerlei willen schrijven, maar ik ben er niet toe gekomen; mijn heele vrijen dag heb ik in de heerlijke meesterwerken van de krant doorgebracht. Ik zond je al referaten van de tijschriften; hierbij gaan een paar boekbesprekingen, en een entrefiletje voor de rubriek, dat je ter afwisseling misschien wel kunt gebruiken. Maar met bespreking van een algemeene gedragslijn wacht ik maar, tot ik van de school af ben, anders kom ik om, twee baantjes is te veel van het goede.

Ik hoop je spoedig nog eens rustig over een en ander te spreken.

h.gr. t.t.

Menno ter Braak

Er is bij de boeken een aantal werkelijk *al te erge snert*, kan ik die gewoon terug sturen, zonder dat ze verantwoord worden? Het lijkt me niet noodig, al die flut poëzie zelfs maar te *noemen*, zelfs niet wenschelijk voor de leesbaarheid van de krant. Ik ga voorloopig geheel op jouw oordeel af, want mijn eigen meening kan ik me pas vormen, als ik de heele dag voor dit werk heb.

Kijk je vooral mijn copie nog even na? Ik ben erg slordig.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, 11 november 1933

Zaterdag

Amice

Hierbij weer wat copie. En tevens de boeken terug, die ik of te oud vind of te onbelangrijk om te bespreken. Er is allerlei snert bij, die m.i. met hoogstens een regel of 5 kan worden afgedaan (*als* ze dan al perse genoemd moeten worden). Wat ik nu verder nog heb, werk ik in regelmatig tempo af. Mijn volgende *kroniek* wilde ik wijden aan het boekje van v. Eeden en 'Vues sur Napoleon' van Suarès. (Greshoff heeft dat toch nog niet behandeld?) Ik wil n.l. bepaald ook van tijd tot tijd een frappant boek uit het buitenland in de kroniek van Zondag brengen.

Dank voor je briefje! Ik las je bespreking van 'Dumay' met instemming; zelf ben ik veel meer gehecht aan mijn volgende boek, dat nu in het voorjaar uitkomt onder de titel 'Politicus zonder Partij'.

Natuurlijk zal ik zorgen, dat jullie de tijdschriften weer terugkrijgt; alleen, mijn vrouw leest ze ook al, dus er kunnen een paar dagen verloopen, eer ik ze terugzend. Houd ze dan ook gerust, als je er prijs op stelt; mocht ik eens een nummer graag zelf bezitten, dan zeg ik het je wel.

Wat de boeken betreft: als ik ze langs anderen weg krijg, kom jij natuurlijk in de eerste plaats in aanmerking! Je hebt in zooverre een kwaje collega aan me, dat ik ook bibliophiele neigingen heb, maar doe me het pleizier en zeg me altijd, als je ergens speciaal zin in hebt; we kunnen er dan altijd nog over dobbelen. - Bij de teruggezonden boeken doe ik vast *Nutteloos Verzet*, dat ik al van d.P. kreeg en dat jij dus kunt houden; mocht jij het soms ook al hebben, dan solliciteert mijn vrouw, maar alleen *dan*!

Er wordt naar mijn betrekking druk gesolliciteerd! Maar het zal nog wel even duren.

Tot maandag half vijf dus!

H.gr. t.t.

Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, [19 november 1933]

R'dam, Zondag

Beste S Gr.

Hartelijk dank voor je brief. Geef mij vooral meer van zulke adviezen, als je mijn journalistieke tekortkomingen opmerkt! Het is voor een deel ook wel aan de haast te wijten, omdat ik de trein naar R. nog moest halen, dat ik niet genoeg saus over het eten deed.

Graag 'Dichtertje' naar mij! Kan het Maandag nog? Ik wilde Dinsdag de kroniek schrijven over 'Kaas' en dat boek. Ik kreeg het n.l. niet direct van Zijlstra.

Greshoff zei me, dat je de kroniek over van Eeden wat zwaar vond. Ik geloof, dat je gelijk hebt, maar wijt het minder aan de materie dan wel aan het feit, dat hier en daar de *overgangen* wat stroef zijn. Zou ik voortaan een *proef* kunnen krijgen van de kroniek? Zoodra ik 'vrij van school' ben, zal ik hem Maandag al schrijven, maar dat komt me nu nog slecht uit met het lesrooster, dus nu wordt het Dinsdag. Je kunt er op rekenen, dat ik de proef *omgaande* retourneer, met 'spoed' erop.

Ik kom natuurlijk zoo spoedig mogelijk in Den Haag wonen, maar zoolang ik school heb, gaat dat niet. Hopelijk kan ik deze week weer eens even op de krant komen kijken.

Hart. je
Menno

N.B. Zoojuist sprak ik Zijlstra; hij stuurt mij morgen Nescio, dus *houd jij* het exemplaar van Het Vad.!

Wil je een ex. van het *Zondagblad* aan Eddy d.P. sturen? Dank.

N.B.N.B. Door een misverstand over Gr. Ned. moest Greshoff je gisteren vragen, het berichtje over 'Forum' te laten liggen. Zet het nu, *zonder tegenbericht mijnerzijds*, in het *Avondblad van dinsdag*!

N.B.N.B.N.B. Zijn er deze week nog toneelpremières van belang? Die op Zaterdag kan ik natuurlijk nemen, maar in de week is het mij rijkelijk bezwaarlijk met die treinenagitatie. Ik heb geen *minuut* vrij gehad vorige week, en wil mij liever niet overwerken.

N.B.N.B.N.B.N.B. Het lijkt me wel wenschelijk, dat ik lid word van de Ned. Journalistieke Kring. Bij wie moet ik me daarvoor aanmelden? Excuseer al deze N.B.'s!

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan

G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, 20 november 1933

R'dam, 20 Nov. '33

Beste S Gr.

Donderdag a.s. ga ik met mijn vrouw huizen zoeken in den Haag en wou daarvoor o.a. gebruik maken van de service van Het Vad. Zou jij me het genoegen willen doen, even op de desbetreffende afdeeling na te vragen, of ze me een lijstje kunnen geven van beschikbare huizen in de buurt van Laan van Poot, Scheveningen of Bezuidenhout - Schildersbuurt. Ik kan in geen geval meer dan *f* 800 betalen, liever *f* 600 à *f* 700. Ik kom dan Donderdag*morgen* op de krant, kan dan meteen een paar dingen, die ik bedacht heb, met jou en Schilt bepraten.

Toevallig zond Polak Daniels mij een formulier voor de Journalistenkring, dat mijn brief daarover aan jou kruiste. Ik doe hierbij toch maar het ingevulde formulier, dat je zeker wel even aan P.D. wilt overhandigen. Uit het verzoek van P.D. maak ik op, dat ik als gewoon lid kan toetreden; via mijn 'bonafiede journalistiek' aan de N.R.C.? Misschien wil jij met nog een collega als bepleiter van mijn 'achtenswaardigheid' optreden? O ja, mijn functie heb ik maar als 'vast medewerker' gequalificeerd, hoewel dat later wel 'redacteur' zal moeten heeten.

Morgen zend ik mijn kroniek, over Nescio en *Kuyle*, bij nader inzien.

Als ik je niet *telefoneer*, zet je het berichtje over 'Forum' er morgenavond wel in?

Hart. je
Menno

Je brief zooeven ontvangen. Dank.

Over één en ander Donderdag nader!

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Dinsdagavond

Beste sGr.

In de Nieuwe Uitgaven van vanavond zaten *veel* drukfouten! Schrijf ik nog te onduidelijk? Zou je onderstaande rectificatie willen plaatsen, omdat de vergissing nogal ernstig is?

Dank voor de huizen! Tot ziens
je Mtb

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[Rotterdam, 24 november 1933]

Vrijdag.

Amice
Hierbij al weer wat Sinterklaascopie. Heb je al ontvangen ‘Heineke Vos’ van Minne? En ‘Trouwen’ van Walschap? Graag wil ik ze gauw hebben, als je ze binnen krijgt.
Ik kom Maandagmiddag in Den Haag en ben dan ± half 5 op de krant, om een borrel met je te gaan drinken en dan tevens één en ander met je te bespreken, als je tijd hebt. Goed?

Hart. gr. je
Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[Rotterdam], Vrijdagavond

Vrijdagav.

Beste sGr,
Hierbij eenige tijdschriftoverzichten en boekbespr. benevens een bericht over *Forum*. Wil jij dit laatste *Zaterdagavond* op een goede plaats in de rubriek zetten? Ik heb het ook aan v. Vriesland doorgegeven.
Bij nader inzien lijkt het me toch beter de tijdschriftoverzichten ook maar met letters te teekenen. Ik zal het toch altijd subjectief doen, en anders zou het soms eens op anonyme insinuatie kunnen lijken. Mochten de *nog liggende* overzichten dus nog niet verschenen zijn, als je deze ontvangt, teeken ze dan s.v.p. nog even met mijn initialen. Bij voorbaat dank.

Ik voel er *veel* voor, om de tijdschr. in de rubriek te laten plaatsen! Ze komen zoo wel erg laat telkens.
Ik stuur je twee boeken, die enorm beroerd zijn, terug voor ev. anonieme vermelding of zoo.

Hart. gr. je
Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, Dinsdag [5 december 1933]

R'dam, Dinsdag

Beste sGr,
Hierbij de kroniek, ditmaal over de honderd dichters. Het spijt mij *erg* voor Jan, dat ik het boek niet beter kan beoordeelen, maar ik ben in zekeren zin ook blij; omdat ik nu tenminste duidelijk kan laten blijken, dat ik geen 'vriendjes' bevoordeelen wil, als ik hun werk niet kan goedkeuren. Schrijf mij eens, hoe je over mijn critiek denkt.
Voor de proef: ik ben W*oensdag en Donderdag* in Zutfen, Donderdagavond weer in Rotterdam! Adres in Zutfen: Rozenhoflaan 2, bij ds. Faber.
Er is zaterdag zeker comedie? Voor mij bedoel ik. Moet ik naar 'Krontjong' of naar [Laseur] c.s.?
Veel hartelijks van
je M.

Ik had nog wat over George willen maken, maar ik was *op*. Gelukkig, dat ik over twee weken van mijn andere baan af ben!
Groeten ook van mijn vrouw.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesandeaan

[Rotterdam], Donderdag [7 december 1933]

Donderdagnacht

Beste sGr,
Terugreizende uit Zutfen lees ik in De Tel. een bericht over den Prix Goncourt. Ik schreef nu meteen maar een stuk over Malraux, dat hierbij gaat. Jij zorgt dan zeker wel voor de rest: de boeken en het leven en zoo.
Uit Zutfen zond ik een stuk over George. Zou het niet het beste zijn, dat nu tot Zaterdag te laten liggen? Het is toch een 'nabeschouwing'.
Over je brief nader. Ik slaap nu half; in verband daarmee: kijk het stuk over Malr., nog even *goed* na!, en moet weer vroeg op.

Hart. je
M.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, 8 december 1933

R'dam, 8 Dec. '33

Beste Hein
Ik liet, zooals je gezien zult hebben, de passage over jou als bibliograaf staan. Als de menschen denken, dat ik je een beleefdheid wil zeggen, moeten ze maar kijken naar Greshoff, die ook aan Het Vad. werkt en een veeg uit de pan krijgt. Neen, ik meen het, de bibliographie is het *beste* deel van het werk, en waarom dat niet gezegd?
Wat je opmerkingen over de bloemlezing betreft: ik blijf erbij, dat Jan inconsequent is door zich 'zonder voorkeur' te noemen. En het 'lapjes-principe' lijkt me *nog* absoluut fout.
Ik hoop op 'Oefening' te kunnen verschijnen. Maar reken er niet te vast op; ik ben dan nog niet 'vrij van school'!
Wassermann antwoordde nog niet. Als hij nu maar niet weigert; want ik heb een paar aardige vragen.
Zeg, *wanneer* moet ik mijn kleine *onkosten* declareren? Voor 15 Dec.? En bracht Borel b.v. ook [vestiaire] en programma (van het tooneel) in rekening? Dat loopt aardig op!
Hart. je
M.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[Rotterdam, na 8 december 1933]

B.H.

Wil je een no. van de krant, waarin mijn stukken over George en Malraux naar Eddy zenden? Bij voorbaat dank.

En dan nog: geregeld zie ik onder Nieuwe Uitgaven de heerlijkste dingen (vertalingen, philosophische werken etc.) die mijn neus voorbijgaan. Is het niet mogelijk, dat ik zulke boeken eerst ter inzage krijg? Want van de meesterwerken van Anna v.Gogh en Truus Eigenhuysen kan ik toch geen kronieken maken.

Hart.

je M.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Rotterdam, 10 december 1933

R'dam, 10 Dec. '33

B.H.

Je brief ontvangen, in dank. Ik liet gisteren de gelezen tijdschr. en nog wat copie op de krant voor je achter. Hierbij ook mijn nota, die ik als het kan wel graag *met* mijn salaris op 15 Dec. overgeschreven had! Wil je het even ter bestemden plaatse afgeven? Bij voorbaat dank! Ik heb gisteren in de koude nacht per auto moeten terugrijden na ‘Krontjong’, dat verdomd lang duurde. Als ik [alles] in alles naga, is het eigenlijk een schandelijke winst voor Het Vad., dat ik voor deze maand maar 2/3 van mijn salaris krijg uitgekeerd; ik heb, meen ik, *twee* premières (zegge 2 of 3) aan Oosterbeek moeten overlaten en verder *alles* opgeknapt, werk aan de rubriek incluis, naast mijn gewone leeraarswerk. Maar ik wil er niet over beginnen en klaag dus verder ook niet, hoewel ik de duiten prima zou kunnen gebruiken voor de verhuizing.

Nu nog wat. De du perrons schrijven mij een wanhopige brief, omdat ik al iets over Malraux schreef en zij nu bang zijn, dat *hun* stuk niet geplaatst wordt. Ik *hoop*, dat het toch geschikt is om geplaatst te worden; anders zouden zij slachtoffers worden van mijn buitensporige journalistieke snelheid! Zij vragen mij nu dit: of ik, als het stuk onverhoopt niet geplaatst wordt, het wil doorzenden aan *Hoofdredactie Delftsche courant, Delft*, en dan moet er *met drukletters* onder: POTOMAK, en op de enveloppe het parijsche *afzendersadres*. Hooren zij van mij morgen, *Maandag* dus, niets, dan beteekent dat, dat het stuk toch in Het Vad. komt, anders verwachten zij *eveneens morgen* van mij een telegram van één woord: *Doorgezonden*. Aangezien nu niet ik, maar jij over dit stuk gaat, vraag ik jou, om even dezen dienst voor mij te willen verrichten. Ook hiervoor bij voorbaat mijn *hartelijke* dank! De Duperrons zitten in de *ergste* geldverlegenheid, naar het schijnt, en je neemt hen een pak van het hart door dit even waar te nemen.

Hart.

je M.

Moet ik naar Sacha Guitry?

Ik ben vrij!

Van Wassermann nog *geen* antwoord!

Wij verhuizen *21 Dec.* naar Pomonaplein 22!!

N.B. Het spreekt vanzelf, dat ik, als ik in den Haag woon, de *taxi* niet in rekening breng! De hierbij opgegeven taxi's zijn absoluut noodzakelijk voor de ‘uitoefening van mijn bedrijf’ geweest.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[Rotterdam, 12 december 1933]

Maandag

B.H.

Zooals je ziet: ik moest Maandagav. de kroniek schrijven (vanwege de verhuizing heb ik geen uur meer onbezet haast!), zoodat ik je lezing tot mijn spijt moest verzuimen. Je neemt het me wel niet kwalijk?

Van Wassermann kreeg ik alsnog een zeer vriendelijk briefje. Hij voelde zich ziek, en had daarom geen interview kunnen accepteeren.

Je hebt deze week zeker ‘vol gezeten’? Er ligt tenminste nog een portie tijdschriftoverzichten en boekbespr. van me.

Donderdag trekken wij over.

H.gr. t.t.

M.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[Rotterdam, 15 december 1933]

B.H.

Hierbij het verslag over de Havenstad. Het was een enorme *sof*, en dat zelfs bij een zoo vriendelijk gestemde zaal!

Wil je er even op letten, dat je, als je mijn bespreking van ‘Die Sammlung’ niet voor Zondag kunt plaatsen, de passage over ‘Der Mass’ verandert, zoodat zij in overeenstemming is met den tijd? Ik verwees daar n.l. naar mijn kroniek. Enfin, je ziet het zelf wel.

Zou je me het genoegen willen doen, een nummer van het Zondagochtendblad (van a.s. Zondag) te verzenden aan: Frau *Gerda Hochhaus*, Admiralstr. 18A, *Berlin SO 36*? Bij voorbaat dank! Of is Het Vaderland soms in Duitschland verboden? Dan liever maar niet, want misschien moet de persoon in quaestie dan wel naar het concentratiekamp.

H.gr. t.t.

Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Eibergen, 24 december 1933

Eibergen, 24 Dec. '33

B.H.

Hierbij eenige vruchten van mijn landelijke Advent-stemming. Wil je, als het eenigszins met de ruimte gaat, het interview met Malraux *Woensdag* en het stukje over Bloem *Donderdag* plaatsen? De tijdschriften zie je zelf wel, (V.Bl. en Boekenschouw liggen er, meen ik, nog).

Ik hoop, dat Bloem reageert. Het werd me te bar met zijn *Kulkoek*. Wil je hem vooral een *nummer laten zenden*? Ik zelf weet zijn tegenwoordig adres niet.
De kroniek volgt nog van hieruit.
Hartelijks van
je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Eibergen, 26 december 1933

Eibergen, 26 Dec. '33

B.H.
Reeds twee enveloppen zond ik je toe. Hierbij de kroniek. Ik weet niet, of je me hier nog een proef kunt zenden (ik ben hier tot *Donderdagavond*, ga dan via Zutfen Vrijdag naar Pomonaplein terug); anders beveel ik het product in je goede zorg aan.- Is die Henri van Booven eigenlijk nog aan de krant verbonden? Hij spreekt over zichzelf in dit boek als red. van Het Vad. Enfin, ik besprak hem nog te gunstig; het is een erwtesoepboek.
Wil je de plaatsen voor 'Hanneles Himmelfahrt' vrijdag even bij mij in de bus laten gooien? Ik vind ze dan ter plaatse. Zaterdag zie je me weer verschijnen.
En graag had ik nog een nummer van de krant, waarin 'Een Volk en zijn Mythe' (ik bedoel het Zondagsblad), gezonden naar: *Rudolf G. Binding, Buchschlag* (Hessen), Duitschl. Dank!
Hart. t.t.
M.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

23 augustus 1934

Eibergen, 23 Aug. '34

B.H.

Zoo even krijg ik een nogal nijdigen brief van Marsman, waarin hij mij verwijt, dat ik hem geen bewijsnummer van zijn artikel over *Andalusische steden* in het Vad. heb laten zenden. Dit is inderdaad mijn schuld, maar ik ben het nummer, waarin die brief verscheen, kwijt. Kan Fientje dat opspooren en zoo ja, hem nog snel een nummer zenden? Adres: [*bei Lang*], *Mandlstrasse 3b, München*. Je ziet, dat hij in naziland zit! Bij voorbaat dank voor je bemoeiing.

Ik hoop Maandag a.s. aan te treden om je werkzaamheden zoo goed als het kan over te nemen. Als er nog iets bijzonders is, hoor ik dat zeker wel.

Bedankt ook voor het dubbele ex. Zondagsblad, dat ik ook vandaag ontving.

Tot ziens en h. gr.

je Menno

Wat doet Jan? Ik hoorde uit Sestri niets meer.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

25 december [1934]

25 Dec.

B.H.

Hierbij mijn Zondagsartikel. Wil jij het even goed corrigeeren in de proef? Bij voorbaat dank.

Ik zou er als plaatjes bij willen zetten *2* portretten van van Eeden, die de N.R.C. heeft; het eene stond laatst bij het stuk van Kalff, het andere heeft er al vroeger in gestaan, ik meen toen hij voor de Nobelprijs in aanmerking kwam.

Onderschriften: *F.v.E in de Waldenperiode*, *F.v.E. op latere leeftijd*.

Hoe was het in Brussel?

De clichéfabriek heeft toch gelijk gehad; het cliché van de teekening Campendonk is belazerd overgekomen. Enfin.

Ik liet 2 catalogi van de tentoonstelling Henriette voor je achter. Kreeg je ze?

Hart. gr. je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Parijs, [21 juni 1935]

Vrijdag

B.H.
Het congres begint *vanavond 9 uur*, morgenmiddag en morgenavond zijn er ook weer zittingen (ik spreek zelf morgenavond). Voor het Zaterdagav.bl. zal ik dus wel geen gelegenheid hebben iets te maken. Neem dus alleen, als je iets vindt, heel kort een stukje uit de Fransche bladen, ev. voor Zondagmorgen.
Ik kom dus later.
Het is ineens mooi weer geworden!
Hart.gr. M.
Eddy (met de inkt van Jan)
Giacomo Antonini
Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

[Sestri Levante, 22 augustus 1935]

Donderdag

B.H.
Wij zitten hier zeer naar genoegen en hebben (na een regenintroductie) zelfs schitterend weer. De Greshoffs en Van Schendels zien wij dagelijks in hun huisjes of op het strand. Wij verhuisden de tweede dag al naar een ander hotel, n.l. *Jensch*. Het eerste was te Italiaansch, vooral de W.C.
Allen zenden je hart. groeten
hart. gr.
je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Kijkduin)

Sestri Levante [24 augustus] 1935

Sestr L. Zaterdag

B.H.
Het speet me erg te moeten hooren, dat je ziek bent. Blijf vooral te bed en laat die kroniek toch loopen, als je er geen lust in hebt vanwege de situatie!
De menschen moeten het dan maar zonder stellen; gezondheid gaat voor.
Het gaat ons goed. Ik doe niets, behalve wat lezen.

Hart.gr, en *beterschap* gewenscht ook door mijn vrouw,
je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Kijkduin)

Venetië, [1 september 1935]

Venetië, Zondag

B.H.
Gelukgewenscht met begin vacantie! Ik hoop dat je weer zoowat gezond bent. Wij zijn hier *zeer* gelukkig, en dit paleis is poésie pure der architectuur. Verklap deze definitie niet!
hart.gr.
je Menno
Ant ter Braak-Faber

Pater v.H. wil mij ‘kort’ houden, zag ik in het Vad.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Zutphen, 25 december 1935

Zutfen, 25 Dec. '35

B.H.

Al corrigeerende de proeven van Vincent Haman heb ik nog een leelijke vergissing ontdekt. *Gabriël Haman* op p. 2 (tweede druk) kan n.l. niet dezelfde zijn als *Gabriël Ambrosius* op p. 270. De laatste is inderdaad G.A. van Hamel, maar de eerste lijkt mij veeleer *Jacob v. Lennep*, al komen de details niet precies uit. V. Lennep werd b.v. in 1829 *Rijksadvocaat* en was nooit professor, maar dit kan heel goed een opzettelijke variatie zijn. Weet jij soms, of v.L. Byrons Corsair heeft vertaald? En wat denk je ervan, is de identificatie met v. Lennep de eenig mogelijke? Paap haalt de familieverhoudingen zoo door elkaar, dat hij het zelf soms niet meer lijkt te weten, want later draagt diezelfde Gabriël een stuk uit de 'Antigone' van *v. Leeuwen* voor, dat hij zelf heeft geschreven (in het naschrift achterin staat, dat het van v. Leeuwen is, maar dat kan weer onmogelijk kloppen met de gegevens van pag. 2!!

Als je nog iets weet, houd ik me aanbevolen voor even een berichtje naar Eibergen.

Wil je ook nog eens kijken, dat ze het stuk over 'Onze woordenschat' en een paar tijdschriftoverzichten (Elsevier, Gulden Winckel) dit jaar nog meenemen?

Bij voorbaat hartelijk dank voor een en ander. Ik zend je nog copie.

H.gr.

je M.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

aant.

aant.

G.H. 's-Gravesande
aan
Menno ter Braak (Eibergen)

Kijkduin, 27 december 1935

Kijkduin, 27 Dec 1935

Beste Menno,

Vanmorgen vond ik je brief op Kantoor en vanavond ben ik nog eens aan het snuffelen gegaan. Of Gabriël Haman van Lennep is weet ik niet. Ik heb bij ten Brink het leven van v.L. gelezen, maar vind er weinig overeenkomst in. Hij vertaalde wel

verschillende dingen van Byron, maar Corsair niet. Dat deed in 1843 S.J.v.d. Bergh. Ook Beets vertaalde veel van Byron en wie niet in dien Tijd?

Godevaert lijkt sprekend op den vader van van Deijssel, ook uiterlijk: zwart gehaarde, zwart gebakkebaarde, met de zwarte oogen onder de zwarte wenkbrauwbogen. Hij schrijft ook over schilderkunst. Had jij niet een ander voor Godevaert? Of twee personen in één?

En, nu nog eens Gabriël. Dat voordragen van die verzen is zoo onmogelijk niet. De van Hamels stonden bekend als poseurs, die graag reciteerden. Maar ik heb je al meer gezegd: ik geloof niet, dat Paap één bepaald persoon bedoeld heeft. Hij heeft eigenschappen van verschillende personen in een figuur samengebracht. Heeft Gabriël bij Paap niet een snor? Dat had van Hamel ook, maar van Lennep niet. Aan dit geschrijf heb je niet veel, dat geef ik grif toe, maar ik weet het werkelijk niet, ben suf. Het is druk op Kantoor.

De stukken waar je naar vroeg zijn al geplaatst, zooals je misschien gezien hebt.

Hierbij een stukje uit het Handelsblad. Hoe ze zoo iets uit je artikel kunnen lezen begrijp ik niet. Zal wel aan mij liggen.

hartelijke groeten van
je Hein

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Eibergen, 29 december 1935

Eibergen, 29 Dec. '35

Beste Hein

Hierbij per expresse de copie van het stuk van Thomas Mann, dat ik zweetend vertaald heb; het is verduiveld lastig, dat persoonlijke Duitsch goed te verhollandschen. Het lijkt me een heel geschikt stuk voor het Nieuwjaarsblad, lijkt je ook niet? Ik zou er graag de *cliché's* (N.R.C. en wijzelf) van Thomas Mann en Jacob Wassermann bij willen hebben. In een lijstje moet dan het stukje, dat ik ter begeleiding schreef.

Wil je ook even aan *Schilt* mededeeling doen van dit stuk? Ik geloof, dat ik hem vergat te zeggen, dat ik van Querido het recht gekregen had het vooraf te publiceeren, en dat het de krant *niets kost*. Querido beschouwt het zijnerzijds als een aanbeveling voor het boek zelf. Dit ook voor de administratie.

Hartelijk dank voor je brief, Ik heb hier geen boeken, maar moet toch nog eens naar dien Gabriël zoeken. Want op p. 2 is hij Van Hamel *niet*, en wordt in ieder geval een toespeling gemaakt op de Byron-imitatie van de generatie van [onleesbaar] en Van Hamel werd *geboren* in 1841! Maar Van Lennep klopt ook niet. Het is mogelijk

dat verschillende eigenschappen in één figuur zijn samengebracht (zooals Godevaert, die *Pierson* is, zeker trekken van den oude Thijm heeft); maar meestal heeft Paap toch één persoon hoofdzakelijk op het oog.

Het stukje in het Hol. is *niks*. En onbenullig, dus mijn zegen erop.

Ik voel me moe, uitgeschreven, kan met moeite de pen voeren, toch zal ik morgen mijn kroniek moeten schrijven, hoop je die *Dinsdag* reeds toe te kunnen sturen.

Tot ziens
hart.gr. van
je Menno

N.B. Wil je Fientje van mijn artikel over Gide een nr. aan Eddy en één aan Marsman laten zenden? En Querido heb ik van het artikel van Thomas Mann *5 ex*. beloofd.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Kijkduin)

13 juni 1936

B.H.

Een kaart-groet uit dit vacantieverblijf en veel dank voor de gedachten van Anna v. Gogh-Kaulbach, die ‘Blocknote klein Formaat’ tot voorbeeld kunnen [dienen]. Ik amuseerde me er erg mee!

Tot maandag en ons beider gr., je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Vlissingen, [2 augustus 1936]

Zondag

B.H,

De tijd van den arbeid nadert weer. Wij zitten de laatste paar dagen in Vlissingen, omdat ik haast niet anders gedaan heb dan werken.

Volgens mijn berekening mag ik Woensdag nog vacantie hebben, dus zie je mij *Donderdagmorgen* prompt weer verschijnen.

Hulde voor de wijze, waarop je het geval Boucher hebt behandeld!

H.g.,
je Menno

Het weer is *hondsch*!

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

[Buochs, augustus 1937]

Tribschen

B.H.

Hartelijke groeten van deze plaats, waar Nietzsche en Wagner rondwandelden alvorens ruzie te krijgen. Wij hebben fraai weer, en zitten in een kleine, maar nette woning te Buochs.

Je Menno
Ant ter Braak-Faber
Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Buochs, 3 augustus 1937

B.H.

Het zou mij erg goed uitkomen, als ik *Dinsdag* in plaats van maandag weer kon beginnen. Heb je er iets tegen? Zo neen, dan houd ik me aan dien dag (17 Aug.)

Hierbij een foto van het landelijke oord, vrijwel het eenige hier, dat niet door Hollanders onveilig wordt gemaakt. Het is rustig en landelijk. Ik ga morgen bij Thomas Mann op bezoek. Benieuwd naar de ontmoeting!

Hart. gr., ook van mijn vrouw

je Menno

What about het *logeerplan*? Al besloten?

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Buochs, 7 augustus 1937

Buochs, 7 Aug. '37

Beste Hein

Hartelijk dank voor je brief. Inmiddels heb je zeker mijn aangeteekend stuk met inhoud Tromp Meesters & naschrift al gekregen. Zou je zoo vriendelijk willen zijn, van de krant, waarin de historie verschijnt, een ex. te laten zenden aan:

Cor Bruyn, Eikenlaan 59, *Hilversum*

J.K.v.d. Hoeven, Van Ostadelaan 32, *Hilversum*

K. Lehmann, p/a Gorter, Snelliusstraat 82, [*Haag*]

Bij voorbaat dank.

Ik was met zeer veel genoegen bij Thomas Mann. Hij is bijzonder vriendelijk, en geheel de man van zijn geschriften, d.w.z. een deel 'burger' en een deel 'denker'. Natuurlijk was het contact maar oppervlakkig, maar ik heb toch een indruk van hem gekregen.

Bedankt ook voor de opzending van D.G.W. Het stuk van Sciarone is lang niet slecht, en er straalt een echte sympathie door de woorden. Van de hekeldichten van H. de Vries begrijp ik *niets*. Jij? Wat wil hij eigenlijk beweren? Het zijn toch geen coplas?

Ja, die V.d.H. heeft een allernaarst voorkomen. Een vervelend en lastig heer, die zich wat graag aan die correspondentie zou optrekken. Mocht je nog iets over die zaak, of over mijn boek vinden, dan houd ik me aanbevolen voor opzending! T.e.m. 12 Aug. Daarna d.w.z. vanaf 12 Aug. ben ik weer op terugreis naar Holland. Je ziet me in ieder geval Dinsdag weer prompt tegenover je plaatsnemen en mijn knieën stooten.

Het spijt ons beiden, dat je niet komt logeeren. Kom dan die week (ik bedoel: van Dinsdag 17 aug. ± Zondag 22 aug.), volgend op mijn terugkomst, iedere avond eten. En neem dan ook wat verlof!!

Tot ziens, en hart.gr. van ons beiden,
je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum.

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

[Buochs, 14 augustus 1937]

Zaterdag

B.H.

Hierbij nog een kijkje op het dorp. Wij staan op het punt op te breken. Dinsdagmorgen dus weer op bureau.

De kunstrubriek liet niets te wenschen over, dunkt me! De buitenland-rubriek der fascisten des te meer, want Duitschland schijnt er nu *volkomen* baas te zijn!

Hart.gr.
Menno

Dat stuk over politiek en schilderkunst was [best]!

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

Eibergen, 14 september [1937]

Eibergen, 14 Sept.

B.H.

Het stukje van De Gruyter in het Maandagav.bl. heeft mij *zeer* gedeprimeerd. Ik vind het zoo *triest* van objectieve '[onleesbaar]digheid', dat ik mij niet meer vermag te realiseeren, waarom dezelfde persoon zich, een paar regels na zijn lesje over de vrijheid van het nationaal socialisme, nog vermeet de heeren van [Vova] de les te lezen! Die 'scribenten' zijn immers precies even objectief als hijzelf. Zij weten ook niets meer af van Gestapo, concentratiekampen, mislukte schilderambities van Hitler etc. En zij weten ook zoo precies, dat alles voortkomt uit 'bepaalde spanningen en omstandigheden'. Ja, *alles* komt voort uit bepaalde etc.!! Wat een benauwdheid voor de historie! Ook de democratie kwam voort uit bepaalde etc., en het Christendom, en de schilderkunst, en Jos W. de Gruyter, en M. ter Braak en de broodjes van de bakker en.... Zeg de Gruyter uit mijn naam s.v.p., dat hij kennis moet gaan maken met *Krekel*! *Dat* is zijn man, die heeft nog een schat van spanningen en omstandigheden voor hem in voorraad.

Voor mij is de eenige vraag deze: uit welke *rancune* is nu weer deze 'trahison d'un clerc' voortgekomen. En ik verklaar dit geval als volgt:

De Gruyter is door de affaire *Bremmer* dieper gegriefd dan hij naar buiten heeft laten merken. Hij heeft zijn gevoelens jegens Bremmer opgekropt. Zijn redeneering is nu (onder- of halfbewust) zoo: 'In democratische landen zijn misstanden als die van de Bremmer - invloed *mogelijk*. In Duitschland, vóór Hitler, waren soortgelijke misstanden in den kunsthandel; Hitler heeft er een eind aan gemaakt. *Ergo*: Hitler zou ook mij, De Gruyter, tegenover Brammer rechtvaardigen. *Ergo*: het nationaal socialisme is niet zoo kwaadaardig en onderdrukt niet alle vrijheid.'

Ik kan geen andere verklaring vinden voor dit zielige gemodder en dat brave lesjes geven van iemand, die ik tot dusverre voor een zeer rechtschapen en scherpzinnig man had gehouden. Peccato. Uit een gesprek, dat ik met De Gruyter had, bleek mij, dat hij inderdaad het heele probleem democratie-nat. soc. onder den gezichtshoek van den kunsthandel beziet, en zoo kwam ik tot deze verklaring.

Morgen zend ik je mijn Zondagsartikel. Het is hier abominabel weer.

Hart. gr.

je Menno

N.B. Ik herlees deze brief en bevind, dat ik hem geschreven heb omdat ik mij *moest* luchten over dit geval. Ik machtig je hem aan De Gruyter ter lezing te geven, als je dat wenscht, want ik heb geen zin hem te schrijven, en zou toch niet graag achter zijn rug om kwaad van hem spreken. Mijn eenige bedoeling is De Gruyter zonder smoesjes te kunnen aanspreken, als ik hem weer ontmoet.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

28 december 1937

Zutfen, Dinsdag

B.H.

Morgen zend ik je mijn Zondagsartikel, over twee boeken van *Denis de Rougemont*, de man, die Antonini laatst heeft geïnterviewd. Wil je het *cliché* opzoeken en erbij afgeven?

Ik las vanmorgen in de krant het bericht van den dood van Tromp Meesters. Het trof mij, want zooiets gun ik nu juist niemand, ook geen tegenstander. En wat een zonderling toeval: dat hij in de buurt van *Ingelheim* in den Rijn is verdronken!

Een bijgeloovige zou zeggen, dat de schim van Multatuli wraak heeft willen nemen.

Zaterdag is er een première, zag ik. Dien dag kom ik dus weer terug. Wil je [Flettermans] tegen dien tijd even de Kon. Schouwburg laten opbellen met het verzoek de kaarten daar voor mij *aan het loket gereed te leggen*?

Heb je iets van Jan gehoord, uit Londen? Ik nog niets, tot dusverre.

Ga, als je gelegenheid hebt, vooral dat stuk van *Priestley* eens zien. Het is zeer curieus.

Hart. gr., ook van Ant
je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Amsterdam, [3 april 1938]

Zondag

Beste Hein

Hoewel mijn situatie in het algemeen wel wat verbetert, blijf ik toch nog steeds onderhevig aan beroerde depressies, ik kan niet beter doen dan ze vergelijken met hevige maagpijn, maar dan ‘in het geestelijke’, die b.v. gisteren weer mijn halve dag bedierven. Broom helpt wel, maar maakt tijdelijk volkomen suf. Ik kan niet anders doen dan afwachten, tot deze reacties verdwijnen. Daarom gaan wij morgen (*Maandag*) naar *Eibergen*, om daar nog een paar dagen te rusten. Mijn adres is dus voorloopig daar. Lukt het me om een artikel te schrijven voor Zondag a.s., dan zal ik je dat tijdig toezenden en je in het tegengestelde geval waarschuwen. Op sommige uren van den dag voel ik me even goed als normaliter, en kan dan best een pen hanteeren.

Dank voor al het werk, dat je voor me opknapt! Je stuk over Kloos was zeer geslaagd; ik las het in een café. Ga je hem ook begraven?

Wil ook Schilt even op de hoogte stellen van deze berichten, en nog even zijn clementie inroepen voor mijn nonactiviteit, waaraan hoop ik spoedig een einde zal komen.

Veel hart. gr., ook van Ant

je Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Juan les Pins, 23 [juli] 1938

23 [onleesbaar] '38

B.H.

Een hartelijke groet uit dit oord, waar werkelijk steeds maar zon is. Ik doe zeer weinig, las o.m. de publicatie van de [brieven] *Vosmaer-Perk*, die in Gr. Ned. van Aug. verschijnt. Zeer de moeite waard; je neemt er natuurlijk wel notitie van, en bovendien ben je van deze zaak beter op de hoogte dan ik.

hart. gr.

je Menno

groet ook [Klein]

Wij hebben een cliché van Vosmaer, Perk staat in de [atlas]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

9 augustus 1938

Arles, 9 Aug.

B.H.
Wij zijn op den terugweg, in Arles, waar het prachtig is. Vanmiddag kwamen wij langs den molen van Daudet. Eind deze week weer thuis.
Jan en ik lazen met veel instemming je beide Zondagsartikelen.
Tot ziens!
hart. gr.,
je Menno
Ant
Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Sestri Levante, Italië)

Den Haag, [1 september 1938]

Donderdag

Beste Hein
Hierbij een brief van Stuiveling, die ik open maakte omdat er misschien copy in kon zitten. Er zat echter alleen een briefje voor mij in.
Ik hoop, dat je goed bent aangekomen en dat je al in de heerlijke zee bent geweest. Hier verder geen nieuws, behalve dat de oranjelol is losgebarsten.
Tot nader!
Hart.gr., ook aan de Van Schendels
je Menno.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Sestri Levante, Italië)

Den Haag, 9 september 1938

Vrijdag

B.H.
Hartelijk dank voor je beide levensteekenen! Rust goed uit! Hier weinig nieuws. De oranjelol bedaarde, het is tamelijk druk op de krant, maar het is toch bij te houden. Van Schendels stuk is tweemaal gecorrigeerd, ik hoop dus afdoende.
Hierbij een nota, die ik voor een berichtje hield, aangezien er geen ‘privé’ op stond. Het bedrag is niet om van te schrikken, dus stuur ik je dit document maar door.
Jan is behouden in Brussel terug.
Hart. gr. ook aan de Van Schendels,
je Menno
Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande (Den Haag)

Parijs, 19 mei 1939

Menno Jan Kees A. Roland Holst Aty Ant

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[ongedateerd, na november 1933, voor mei 1940]

Vrijdagav.

Beste 'sGr.
Hierbij een aantal ‘Nieuwe uitgaven’ en een artikeltje over ‘Die literarische Welt’. Wil je het even aan den heer Schilt laten lezen, eer je het laat zetten? Er moest noodzakelijk een politiek nootje in komen, al heb ik het zoveel mogelijk literair gehouden.
h.gr.tt
MtB

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[ongedateerd, na november 1933, voor mei 1940]

B.H.

Hierbij een ‘reisbrief’. Wil je hem zelf in proef even corrigeeren en er vooral voor zorgen, dat hij *als feuilleton* geplaatst wordt? (*Niet* als hoofdartikel b.v., want het is ‘gossip’). In het Zondagsblad b.v.

De koek raakt alweer op. Ik ga vandaag naar Eibergen, waar ik tot eind volgende week blijf. Wil je mij een ex. *extra* laten zenden van het nummer, waarin deze reisbrief verschijnt? Zulks voor schoonpapa, die daar zeer verlangend naar is.

Hart. gr. en tot ziens
je
Menno

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

aant.

Menno ter Braak
aan
G.H. 's-Gravesande

[ongedateerd, na november 1933, voor mei 1940]

Vrijdag

B.H.

Wil je bijgaand ingezonden stuk in het av.bl. van Zaterdag zetten, als Schilt geen bezwaar heeft? Eddy verzocht mij er dringend om.

Hart. je M.

En wil je hem dan ook een ex. van dat nummer sturen laten?

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum